מקשה הגמרא: וַהֲרֵי טוּמְאָה שהוזהרו עליה הכהנים, דִּלְאו שֶׁאֵין
שָׁוֶה בַּכֹּל הוא, וְמַעֲמָא – ודווקא משום דִּכְתַב רַחֲמָנָא (ויקרא כא א)
'אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וגו' לְנֶפֶשׁ לא יִטַּמָּא', למדנו שבני אהרן
מוזהרים וְלֹא בְּנוֹת אַהֲרֹן, הָא לָאו הָכִי – אבל לולא הפסוק, הֲוָה
אָמֵינָא שגם נָשִׁים כהנות חַיָּיבוֹת – מוזהרות שלא להיטמא, מַאי
טַעְמָא – ומדוע היינו סבורים כך, לָאו מִשּׁוּם דִּרְבּ יְהוֹדָה אָמַר רַב
שלמד מהכתוב 'איש או אשה' שהשוה הכתוב אשה לאיש לכל
עונשין שבתורה. מוכח שאף בלאו שאינו שוה בכל כמו טומאה
לכהנים נאמרה דרשה זו. ואם כן מדוע יש צורך בפסוק 'לא יקחו'
לאסור על כהנת להינשא לכהן שהיא אסורה עליו.

מתרצת הגמרא: לֹא, כלומר לא משום דרשת רב יהודה אמר רב
הייתי אומר שנשים מוזהרות על הטומאה, אלא משום דְּנַמְרִינַן
מ'לֹא יִקָּחוּ', שכשם שכהנת מוזהרת לא להינשא לכהן שהיא
אסורה עליו, כך כהנת מוזהרת שלא להיטמא. ולעולם הפסוק
'איש או אשה' מלמד רק על לאו שאינו שוה בכל.

הגמרא מביאה תירוץ אחר: אִיכָּא דְּאָמְרִי, שלעולם הפסוק 'איש
או אשה' מלמד שנשים מוזהרות גם בלאו שאינו שוה בכל, ואף
על פי כן קִיְּמָה [–הפסוק 'לא יקחו'] אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ לאסור על
אשה הפסולה לכהונה להינשא לכהן שהיא אסורה עליו, משום
דַּסְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא לִינְמַר מִטּוּמְאָה, שכשם שנשים אינן מוזהרות
בלאו של טומאה שהוא לאו שאינו שוה בכל, כך נשים פסולות
לכהונה אינן מוזהרות להינשא לכהן שהיא אסורה עליו, שגם
הוא לאו שאינו שוה בכל, קָמַשְׁמַע לָן הייתור 'לא יקחו' שהפסולות
מוזהרות על כך.

הגמרא מביאה שנחלקו האמוראים בענין נישואי כהנות לפסולים:
רַב פָּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אִיקְּלָעוּ לְהֵינָצְבוּ [–שם מקום],
לְאַתְרֵיהּ [–למקומו] דְּרַב אִידִי בַּר אָבִין. בָּעוּ מִינֵּיהּ [–] שאלו אותם
בני המקום, האם הִיזָּהֲרוּ כהנות בְּשֵׂרוֹת לְהִנָּשֵׂא לְפְסוּלִין, אוֹ לֹא.
אָמַר לְהוּ רַב פָּפָּא, תְּנִיתוֹהָ במשנה (קידושין סט.), עֲשָׂרָה יוּחֲסִין [–סוגי
יחוס] עָלוּ מִבָּבֶל, וְהֵן, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, חֲלָלִים – בני כהנים
שנולדו מפסולי כהונה, גֵּרִים, וַחֲרוּרִים – עבדים משוחררים
וּמַמְזֵרִים – הנולדים מחייבי כריתות, נְתִינִים – גבעונים שהתגיירו
בימי יהושע, ודוד גזר שלא להתחתן עמם, שְׁתּוּקֵי – הנולד לאשה
פנויה ואין ידוע מי הוא אביו, וַאֲסוּפֵי – הנאסף בשוק ואין ידוע מי
הם הוריו. השתוקי והאסופי נחשבים לספק ממזרים. המשנה
ממשיכה ומפרטת את המשפחות המותרות להנשא אלו באלו:
כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מוּתָּרִין לְבֹא [–להינשא] זֶה בָּזֶה. לְוִיִּם
יִשְׂרְאֵלִים חֲלָלִים גֵּרִים וַחֲרוּרִים, מוּתָּרִין לָבֹא זֶה בָּזֶה. גֵּרֵי חֲרוּרֵי
וּמַמְזֵרֵי נְתִינֵי שְׁתּוּקֵי וַאֲסוּפֵי, מוּתָּרִים לָבֹא זֶה בָּזֶה. מדייק רב פפא:
וְאִילּוּ כֹּהֲנוֹת שמותרות להינשא לְחָלָל לֹא קָתָנֵי במשנה, ומוכח
שכהנות אסורות להינשא לפסולים.

דוחה הגמרא: אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ לרב פפא,
לעולם כהנת מותרת להינשא לחלל, והטעם שהתנא לא שנה דין
זה במשנה, משום דְּכָל הֵיכָא דְּתָנֵי נָסְבֵי מֵהָנֵי וְהָנֵי נָסְבֵי מֵהָנֵי קָתָנֵי,
כלומר במשנה נמנו רק אופנים שאיש או אשה מסוג משפחה אחד
מותרים להינשא לאיש או אשה מסוג משפחה שני, כגון ממזר
שמותר בשתוקית שאף הממזרת מותרת בשתוקי, אבל כֹּהֵן, בְּיַן
דְּאִילּוּ בָּעֵי לְמִינְסַב חֲלָלָה אֲסִירָא לֵיהּ, לכן לֹא קָתָנֵי במשנה, ומוכח
בחלל.

אָתוּ – באו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לְקַמֵּיהּ דְּרַב אִידִי
בַּר אָבִין ושאלו לדעתו בענין זה. אָמַר לְהוּ רב אידי בר אבין,
[–בחורים שלא הגיעו לסברא], הֵיכִי אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא
הִיזָּהֲרוּ בְּשֵׂרוֹת לִינָּשֵׂא לְפְסוּלִים.

שנינו במשנה: הנושא שְׁנִיּוֹת מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים וכו' אין לה כתובה.
מסתפקת הגמרא: בָּעוּ מִינֵּיהּ בְּנֵי בֵּירֵי [–שם מקום] מַהוּ שֶׁשָּׁת,
שְׁנִיָּה לַבַּעַל – מי שנשא אשה שהיא אסורה לו באיסור שנייה ומת,
ונפלה האשה לפני אחיו ליבום, כגון שנשא את אם אמו, וְהִיא לֹא
שְׁנִיָּה לָהֶם, כגון שהיו שניהם בנים לאב אחד אבל כל אחד מהם
נולד לאם אחרת, ומת בעל ה'שנייה' וזו נפלה ליבום לפני אחיו
שהיא אינה שניה לו והיבם רוצה לגרשה, האם יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָּה
מֵהֶם, אוֹ לֹא. וצדדי הספק הם: כֵּינָן דְּאָמַר מַר במשנה לעיל (לה.),
ששעבוד כְּתוּבָּתָהּ חל עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, כלומר ביבום רגיל
הדין הוא שנכסי בעלה שמת ממשיכים להשתעבד לכתובתה,
ואם היבם מת או מגרשה גובה מהם את כתובתה, ולפי זה אם היא
היתה אסורה על בעלה, יש לומר דְּלֵית לָהּ כתובה, שהרי חכמים
קנסו כתובתה מהראשון, אוֹ דִּלְמָא, כֵּינָן שביבום רגיל הדין הוא
דְּאִילּוּ לֵית לָהּ מֵרִאשׁוֹן – שאם לא הניח בעלה הראשון נכסים,
תַּקִּינוּ לָהּ רַבָּנָן כתובה מִשֶּׁלִּי, כלומר חייב לכתוב לה כתובה חדשה
מנכסיו, אם כן גם באופן שהיתה אסורה על הראשון, ומחמת כן
אין לה כתובה מהראשון, יש לומר דְּאִית לָהּ כתובה מהיבם, שהרי
היא מותרת לו, ויצטרך לכתוב לה כתובה חדשה.

הגמרא פושטת את הספק מברייתא: אָמַר לָהוּ רַב שֵׁשֶׁת לבני בירי,
תְּנִיתוּךְ, כְּתוּבָּתָהּ של יבמה סתם עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן, וְאִם הָיְתָה
הִיבְּמָה שְׁנִיָּה לַבַּעַל, אֲפִילּוּ מֵהֶם אֵין לָהּ כתובה.

הגמרא מבארת את הברייתא שהובאה כאן. שנינו בברייתא: 'ואם
היתה שניה לבעל, אפילו מיבם אין לה'. מדייקת הגמרא: מִכְּלָל
דְּאִיכָּא דְּאִית לָהּ מֵהֶם – משמע שיש יבמה אחרת שיש לה כתובה
מיבם, והרי אמרת שכתובתה על נכסי בעלה הראשון. מיישבת
הגמרא: חִפּוּרֵי מְיַחְפְּרָא בלשון הברייתא וְהָכִי קָתָנֵי, כְּתוּבָּתָהּ של
יבמה עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן. וְאִי לֵית לָהּ כתובה מֵרִאשׁוֹן, כגון
שלא השאיר אחריו נכסים, תַּקִּינוּ לָהּ חכמים שתגבה את כתובתה
מִשֶּׁלִּי – מהיבם, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. וְאִם הָיְתָה
שְׁנִיָּה לַבַּעַל, אֲפִילּוּ מֵהֶם אֵין לָהּ כתובה.

שנינו במשנה שבנישואין של חייבי לאוין יש לאשה כתובה,
הגמרא דנה בחיוב הבעל במזונות בנישואין אלו: בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי
אֶלְעָזָר מֵרַבִּי יוֹחָנָן, אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל וּגְרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט,
יֵשׁ לָהֶן מְזוֹנוֹת אוֹ אֵין לָהֶן מְזוֹנוֹת. מבררת הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי –
באיזה אופן הסתפק, אִילֵּימָא דְּיָתְבָה תּוֹתֵיהּ – שהיא יושבת תחתיו,
כלומר שדרה בביתו, והיא תובעת שבית דין יפסקו לה מזונות, מה
המקום להסתפק בזה, בַּעְמוֹד וְהוֹצֵא קַאֵי מְזוֹנוֹת אִית לָהּ, כלומר
בעוד שמוטל על הבעל לגרשה וכי יש סברא לחייבו במזונותיה.
משיבה הגמרא: לֹא צְרִיכָא אלא שֶׁהָלַךְ הוּא – הבעל לְמְדִינַת הַיָּם,
וְלָוְתָה אשתו מעות וְאָכְלָה, וחזר בעלה, מַאי. וצדדי הספק הם,
מְזוֹנֵי תְּנַאי כְּתוּבָּה נינהו – חיוב מזונות הוא מחיובי הכתובה,
ומַדְּאִית לָהּ כְּתוּבָּה אִית לָהּ גם מְזוֹנֵי, אוֹ דִּלְמָא, כְּתוּבָּה דִּלְמַשְׁכַּל
וּמִיפַּק – מנה או מאתיים שהיא גובה כאשר יוצאת ממנו, אִית לָהּ,
אבל מְזוֹנֵי שאם נחייבו לתת לה את מה שלותה ואכלה, יש
לחשוש דִּלְמָא תִּיעְכַּב גַּבֵּיהּ – שמא תמשיך להתעכב ולהישאר
אצלו ותחזור ותלוה ובעלה יפרע, יש לומר דְּלֵית לָהּ. אָמַר לֵיהּ רבי
יוחנן לרבי אלעזר, לֵית לָהּ מזונות.

מקשה הגמרא: וְהָתַנְיָא, יֵשׁ לָהּ לאלמנה לכהן גדול גרושה
וחלוצה לכהן הדיוט, מזונות. מתרצת הגמרא: כִּי תַּנְיָא הָהִיא
לְאַחַר מִיתָה. דהיינו שאם הבעל מת קודם שגירשה יש לה מזונות
כבל אלמנה כל עוד שלא נישאת לאדם אחר, לפי שהמזונות הם
תנאי כתובה, ובאופן זה אין לחשוש שמא תתעכב תחתיו שהרי
כבר מת.

(אית דאמר) [אִיכָּא דְּאָמְרִי] – יש ששנו את סוגיית הגמרא באופן
אחר. אָמַר לֵיהּ – השיב רבי יוחנן לרבי אלעזר, תַּנְיָא יֵשׁ לָהּ – שנינו
בברייתא שיש מזונות בנישואי חייבי לאוין שהלך בעלה למדינת
הים ולותה ואכלה. תמהה הגמרא: הָא בַּעְמוֹד וְהוֹצֵא קָאֵי – הלא
מצווה להוציאה וכיצד יתכן שנחייבו במזונות. מקשה הגמרא:
וְאֶלָּא הָתַנְיָא [בברייתא שהביא רבי יוחנן] שֵׁשׁ לָהּ מזונות. מתרצת
הגמרא: כִּי תַּנְיָא הָהִיא במזונות שלְאַחַר מִיתָה, אבל בחייו אם
לותה ואכלה אין לה מזונות. אך רבי יוחנן סבר שהברייתא עוסקת
אף בחייו, שאם לותה ואכלה יש לה מזונות.

הגמרא דנה בזכויות האשה בחייבי לאוין ובשניות מדברי סופרים:
תָּנוּ רַבָּנָן, אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, יֵשׁ לָהּ
כְּתוּבָּה באשר בעלה מת או מגרשה, ויש לה פֵּירוֹת – חייב הבעל

המשך בעמוד קעח

לשלם לה את דמי הפירות שאכל מנכסי מלוג שלה, כיון שאכלם
שלא כדין, ויש לה מְזוֹנוֹת לאחר מותו. ויש לה בְּלָאוֹת – בגדי
נדוניה שנתבלו ונשחקו, מקבלת אותם כשבעלה מת או מגרשה.
וְהִיא פְּסוּלָה – והאשה מתחללת ונפסלת לכהונה, וְוַלָּדָהּ חלל
וּפָסוּל לכהונה, וְכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא אותה בגט. אבל שְׁנִיּוֹת
לערְיות שנאסרו מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, אֵין לָהּ כְּתוּבָּה כשמת או מגרשה,
וּלֹא צריך להחזיר פֵּרוֹת נכסי מלוג שאכל, וּלֹא מְזוֹנוֹת לא בחייה
ואף לא לאחר מותו, וְלֹא בְּלָאוֹת לא את שווים הכתוב בכתובה

ואף לא בגדים שחוקים שנשארו, וְהִיא כְּשֵׁרָה לכהונה, וְוַלָּדָהּ כָּשֵׁר
לכהונה, וְכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא אותה בגט.
הברייתא מבארת מדוע החמירו על השניות יותר מחייבי לאוין:
אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ חכמים אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל
יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָּה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא [–הכהן] פָּסוּל לעבודה במקדש עד
שידור הנאה ממנה, וְהִיא נעשית פְּסוּלָה לכהונה, וְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא
פָּסוּל וְאוֹ שֶׁהִיא פְּסוּלָה,

קָנְסוּ אוֹתוֹ, כלומר לא קנסו אותה יותר משאר נשים ועליו לשלם לָהּ כְּתוּבָּה. וּמַפְנֵי מָה אָמְרוּ שבנישואי שְׁנִיּוֹת האסורות מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים אֵין לָהֶן [–לשניות] כְּתוּבָּה, מַפְנֵי שֶׁהוּא נשאר כָּשֵׁר וְכֵן הִיא נשארת כְּשֵׁרָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא כָּשֵׁר וְהִיא כְּשֵׁרָה, קָנְסוּ אוֹתָהּ שלא תיטול כְּתוּבָּה, כדי שלא תתעבב אצלו, אלא מעצמה תעזוב אותו.

רַבִּי אוֹמֵר, ההבדל בין חייבי לאוין לבין שניות הוא, שהַלָּלוּ איסורם מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, וְדִבְרֵי תּוֹרָה אֵין צְרִיכִין חִזּוּק שלא יעברו עליהם כיון שחומרתם ידועה, וְהַלָּלוּ – השניות איסורם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְדִבְרֵי סוֹפְרִים צְרִיכִין חִזּוּק כדי שלא יזלזלו בהם, ולכן קנסו אותה שלא תטול כתובה.

דָּבָר אַחֵר – טעם אחר לחילוק ביניהם, וְהוּ מַרְגְּלָה, כלומר בחייבי לאוין מן הסתם הוא זה שמסית אותה להינשא לו, שהרי האלמנה אינה משדלת כהן גדול שישאנה כיון שהיא וזרעה נעשים חללים, ולכן אין ראוי לקונסה, וְזוּ – השניה, כיון שהיא וולדה אינם נפסלים, מסתבר שֶׁהִיא מַרְגְּלָתוּ – מסיתה אותו להינשא לה, לפי שאשה רוצה להינשא יותר מהאיש, ולכן יש לקונסה שלא תתעבב אצלו.

מבררת הגמרא: 'דָּבָר אַחֵר' מַאן קָתָנֵי לָהּ – מי אמר את הטעם האחר, האם רבי שמעון בן אלעזר או רבי. משיבה הגמרא: אִיבָּא דְּאָמַר, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר קָתָנֵי לָהּ, שהרי הוא קבע שכל שהוא או היא נפסלים לא קנסו אותה, וכשאינם נפסלים קנסו, ולא ביאר את טעמו. וּמַה טַּעַם קָאָמַר – וטעמו של דבר הוא בא לומר, מַה טַּעַם אָמְרוּ שכשהוּא פָּסוּל וְהִיא פְּסוּלָה, קָנְסוּ אוֹתוֹ כְּתוּבָּה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַרְגְּלָה להינשא לו, והיא אינה מרגילה אותו. וּמַה טַּעַם כשהוּא כָּשֵׁר וְהִיא כְּשֵׁרָה, כגון בנישואי שניות דרבנן, קָנְסוּ אוֹתָהּ כְּתוּבָּה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַרְגְּלָתוּ להינשא לה, שהרי אינה מפסידה בכך כלום.

וְאִיבָּא דְּאָמַר רַבִּי קָתָנֵי לָהּ את הטעם הנוסף, וּמשום דְּחָלוּצָה קָא כָּשְׁיָא לֵיהּ, וְהָא חָלוּצָה אסורה לכהן רק מִדְּרַבָּנָן וְאֵית לָהּ כְּתוּבָּה כמבואר בתחילת הברייתא, והלא הוא [רבי] סובר שדברי סופרים צריכים חיזוק, לכן חָדַר אָמַר רבי חילוק נוסף, דְּבֵיוָן דְּפָסֵיל לָהּ מאכילת תרומה מִדְּרַבָּנָן, מן הסתם לא היא הסיתה אותו להינשא לה, אלא וְהוּ שֶׁמַּרְגְּלָה להינשא לו, ועל כן יש לה כתובה. וְזוּ השניה האסורה מדרבנן, הִיא מַרְגְּלָתוּ להינשא לה שהרי אינה מפסידה דבר מנשואין אלה, ולכן אין לה כתובה.

מבררת הגמרא: מַאי אִיבָּא – מה ההבדל בֵּין רַבִּי שאמר שבנישואי שניות קנסו משום שדברי סופרים צריכים חיזוק, לְבֵין רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר שאמר שקנסו בשניות דרבנן מפני שהיא מרגילה אותו. מבארת הגמרא: אָמַר רַב חִסְדָּא, מַמְזֶרֶת וּנְתִינָה שנישאו לְיִשְׂרָאֵל אִיבָּא בֵּינַייהוּ. מַאן דְּאָמַר דְּאוֹרַיְיתָא – רבי שאמר שבאסורי תורה לא קנסו, הָא נָמֵי דְּאוֹרַיְיתָא – גם ממזרת איסורה מן התורה ואין לקונסה. מַאן דְּאָמַר שלא קנסו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַרְגְּלָה, הָא – בזה הִיא מַרְגְּלָא לֵיהּ משום שהוא אינו נפסל והיא פסולה ועומדת. ואף שהבנים יהיו ממזרים, מכל מקום אינה מפחדת להרגילו כיון שניתן להכשירם באופן שישאו שפחה כנענית, ובנם יהיה עבד ובאשר אדונו ישחרר אותו יהיה ישראל כשר.

מקשה הגמרא: וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמַר שאין תקנה לממזר על ידי נשיאת שפחה משום שבנם חֲרֵי וְהֶ עֶבֶד וּמַמְזֵר, אם כן הָא לֹא מַרְגְּלָא לֵיהּ וְלֹא מִידֵּי, משום שזרעם יהיה ממזר ולעולם הוא יקניט אותה על כך, ובאופן זה גם לרבי שמעון בן אלעזר לא קנסו אותה, וחוזרת השאלה מה ההבדל בין רבי לרבי שמעון בן אלעזר.

מתרצת הגמרא: אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף, מַחֲזִיר גְּרוּשָׁה מְשֻׁנֵּיסֶת – לאחר שגירשה ונישאת לאדם אחר חזר ונשאה ועבר בכך על איסור תורה, אִיבָּא בֵּינַייהוּ, מַאן דְּאָמַר שבאיסורי דְּאוֹרַיְיתָא לא קנסו, הָא נָמֵי דְּאוֹרַיְיתָא ולא קנסו אותה. וּמַאן דְּאָמַר שלא קנסו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַרְגְּלָה, הָא – במחזיר גרושתו הִיא מַרְגְּלָא לֵיהּ, שהרי אין אחד מהם נפסל, וגם בנם אינו ממזר, לפי שאין הולד ממזר בביאת חייבי לאוין.

מקשה הגמרא: וּלְרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר יֵשׁ מַמְזֵר מֵחַייבֵי לָאוִין, הָא – הלא גם במחזיר גרושתו הִיא לֹא מַרְגְּלָא לֵיהּ וְלֹא מִידֵּי, שהרי בנה יהיה ממזר ובאופן זה לא קנסו אותה, ומה ההבדל בין רבי לרבי שמעון בן אלעזר.

מתרצת הגמרא: אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא, בְּעוֹלָה פנויה שניישאת לְכֹהֵן גָּדוֹל שהיא אסורה עליו רק באיסור עשה, אִיבָּא בֵּינַייהוּ. מַאן דְּאָמַר שבְּדְאוֹרַיְיתָא לא קנסו, הָא – בעולה לכהן גדול נָמֵי אסורה מִדְּאוֹרַיְיתָא ולא קנסו אותה. וּמַאן דְּאָמַר שלא קנסו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַרְגְּלָה כאשר אחד מהם או זרעם נפסל, הָא – בעולה לכהן גדול הִיא מַרְגְּלָא לֵיהּ, שהרי בנה לא יהיה ממזר כיון שאיסורה איסור עשה, ובאופן זה קנסו אותה.

מקשה הגמרא: וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, דְּאָמַר לעיל (ס.) יֵשׁ חָלָל מֵחַייבֵי עֲשֵׂה – הנולד מחייבי עשה של כהונה נעשה חלל, ואם כן גם בעולה לכהן גדול הָא לֹא מַרְגְּלָא לֵיהּ וְלֹא מִידֵּי שהרי בנם נפסל, ובאופן זה לא קנסו.

מתרצת הגמרא: אֶלָּא אָמַר רַב אַסִּי, מַחֲזִיר פָּפֵק סוֹטָתוֹ – המקנא לאשתו שלא תתייחד עם פלוני והתייחדה עמו ולא ידוע אם נבעלה והרי היא אסורה על בעלה מהתורה, ובעלה גירשה בגט ואחר כך חזר ונשאה, אִיבָּא בֵּינַייהוּ, מַאן דְּאָמַר שבְּדְאוֹרַיְיתָא לא קנסו, הָא נָמֵי – גם סוטה אסורה לבעלה מִדְּאוֹרַיְיתָא כל עוד לא שתתה מהמים לברר שהיא טהורה, ולכן אינה מפסידה כתובתה, וּמַאן דְּאָמַר שלא קנסו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַרְגְּלָה, כשאחד מהם או זרעם נפסל, הָא – המחזיר סוטתו הִיא מַרְגְּלָא לֵיהּ כיון שאין אחד מהם ולא זרעם נפסל, ולכן מפסידה כתובתה.

מקשה הגמרא: וּלְרַבִּי מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ, דְּאָמַר (לעיל סא:) אֲפִילּוּ ספק סוטה שֶׁהָלַךְ בַּעֲלָהּ לְהַשְׁקוֹתָהּ במים המרים וּבָא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ, עֲשָׂאָהּ זוֹנָה והיא נפסלת לבהן, הָא לֹא מַרְגְּלָא לֵיהּ וְלֹא מִידֵּי. כלומר, כיון שאם נבעלת קודם ששותה את המים נפסלת לבהונה, יש לומר שבודאי היתה מעדיפה קודם לשתות מהמים ולא היא הסיתה אותו להינשא לה, ואם כן גם למאן דאמר מפני שמרגילה, צריך להיות הדין שבמחזיר ספק סוטתו לא תפסיד את כתובתה.

מתרצת הגמרא: אֶלָּא אָמַר מַר בַּר רַב אַשִׁי, סוֹטָה וַדַּאי – אשת איש שזינתה בעדים ונאסרה בכך על בעלה באיסור לאו, ובעלה בא עליה אִיבָּא בֵּינַייהוּ. לדעה הסוברת שבאיסורי תורה לא קנסו, גם באופן זה לא יקנסו, ולדעה הסוברת שלא קנסו רק כאשר אחד מהם או זרעם נפסל, סוטה תפסיד כתובתה כיון שהיא מרגילה אותו להמשיך לחיות עמה שהרי אין אחד מהם או זרעם נפסל.

משנה

משנתנו דנה באופנים בהם ניתרת בת ישראל לאכול תרומה או מעשר ראשון, ובאופנים בהם בת כהן נפסלת מאכילת תרומה, ובת לוי מאכילת מעשר ראשון: בַּת יִשְׂרָאֵל הַמְאוֹרָסֶת לְכֹהֵן, או שהיא מְעוּבֶּרֶת מִכֹּהֵן או שהיא שׁוֹמֶרֶת יָבָם לְכֹהֵן – שמת בעלה ונפלה לפני אחיו הכהן ליבום, וְכֵן בַּת כֹּהֵן המאורסת לְיִשְׂרָאֵל או מעוברת מישראל, לֹא תֹאכַל בִּתְרוּמָה.

בַּת יִשְׂרָאֵל הַמְאוֹרָסֶת לְלֵוִי, או שהיא מְעוּבֶּרֶת מִלֵּוִי, או שהיא שׁוֹמֶרֶת יָבָם לְלֵוִי, וְכֵן בַּת לֵוִי המאורסת או מעוברת או שומרת יבם לְיִשְׂרָאֵל, לֹא תֹאכַל בְּמַעֲשֵׂר ראשון.

בַּת לֵוִי הַמְאוֹרָסֶת לְכֹהֵן, או שהיא מְעוּבֶּרֶת מִכֹּהֵן או שהיא שׁוֹמֶרֶת יָבָם לְכֹהֵן, וְכֵן בַּת כֹּהֵן המאורסת או מעוברת או שומרת יבם לְלֵוִי, לֹא תֹאכַל לֹא בִּתְרוּמָה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר.

גמרא

שנינו במשנה: בת ישראל המאורסת או מעוברת ללוי, אינה אוכלת במעשר. מקשה הגמרא: וְתֵיהֵא בְּת ישראל הנחשבת לזרה, זָרָה מִי לֹא אָכְלָה בְּמַעֲשֵׂר, הלא מעשר ראשון נאכל לזרים. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל, הָא מַנִּי – משנה זו בשיטת מי היא הולכת הלא בשיטת רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אָסוּר לְזָרִים. דְּתַנְיָא,